

Недавно се на сајту *Пешчаника*, као нека врста божићне античеститке, појавио текст Ричарда Докинса [\[1\]](#) "Happy Newton Day!" [\[2\]](#) Уместо прослављања Христовог рођења, Докинс је срећан што има и других опција – може се славити/честитати рођендан Исака Њутна!

[\[3\]](#)

Овом приликом нећемо улазити у то да је, по свему судећи, и сам Њутн славио Христово рођење ("Исак Њутн је написао више о Библији неголи о законима природе"

[\[4\]](#)

) – јасно је да свако има право да слави и прославља шта год хоће: један коментатор

[\[5\]](#)

Докинсовог текста написа да је на Божић по грегоријанском календару рођен оснивач Пакистана Мухамед Али Џина (Mohammad Ali Jinnah), па следеће године Докинс може да честита (и) "Happy Jinnah Day"! Но, када се Докинс одмакне од приче о томе шта славити на Божић и почне да цитира (тј. "раскринкава") Библију, ствари престају да буду наивне.

КАКО ДА БИБЛИЈА НЕ БУДЕ У ПРАВУ: Ништа лакше од тога – узмите да читате Св. писмо наоружани жељом да вам *не буде јасно* а разоружани знањем и било каквим тумачењем. Поред тога, да би се Библија разумела, мора јој се (верујемо) приступити чиста срца и мора вам *бити дата* способност разумевања. И онда, када се макар мало загребе испод површине, нестаје оно што је Паскал назвао "привидна противречност Јеванђеља". За ову прилику узећемо два Докинсова "раскринкавања", две ствари које се односе на Христово рођење.

ДОДАТО У ПРЕВОДУ? Докинс пише: "Наши вероучитељи су могли да пробуде нашу знатижељу признањем да је хебрејска реч за младу жену игром случаја у грчкој Септуагинти погрешно преведена као девица. То је разумљива грешка, сетите се енглеске речи 'maiden' [која означава девојку, неудару жену, али и девицу – прим. прев.]. Благо речено, та мала грешка у преводу произвела је последице преко свих очекивања." На жалост љубитеља лаких решења, овде ствари нису самообјашњавајуће, па ћемо морати да убацимо *мало теорије*:

- Септуагинта (или превод Седамдесеторице) је најстарији јеврејски превод старозаветних књига на грчки језик, прављен за Јевреје у дијаспори; битан је податак да је завршен најмање сто година **пре Христа**, те да су преводиоци "Јевреји [...] упућени у рабинске традиције, у пророчко-апокалиптичку књижевност, и, пре свега осталог, у месијанску проблематику свог доба" [\[6\]](#).

- Реч је о стиху из старозаветне Књиге пророка Исаије: "Зато ће вам сам Господ дати знак; ето дјевојка ће затрудњети и родиће сина, и надјенуће му име Емануило" (Исаија, 7:14) [\[7\]](#), на који се позива јеванђелист "Ето, дјевојка ће зачети, и родиће сина, и надјенуће му име Емануил, што ће рећи: С нама Бог" (Мт. 1:23). [\[8\]](#)

- Када (без имало двојбе!) Докинс каже да је превод погрешан, он заправо мисли да каснији јеврејски преводиоци Акила, Симах и Теодотион, који су преводили Стари завет на грчки најмање сто година **после Христа**, уместо речи "девојка" (у значењу девица) стављају "млада жена". Но, друга страна медаље би могла гласити да су ови Јевреји, после рођења Христовог, постали *заинтересована страна*

, а да превод Седамдесеторице није "оптерећен каснијим спекулацијама" (о. Зоран Ђуровић); речима св. Јована Шангајског: "Новим преводом они су хтели показати да хришћани на основу неправилног превода [...] мисле да припишу Марији нешто сасвим немогуће – зачеће без мужа, док се у ствари, кажу они, Христово зачеће и рођење ничим не разликује од зачећа и рођења осталих људи."

[\[9\]](#)

- Ако вам до сада није превише било јасно, онда да још мало закомпликујемо филологијом: Јевреји имају две речи које се односе на девице – "алма" (коју је употребио Исаија, значи и "млада девојка") и "бетула" (чије је једино значење девица). Свега овога не би било – могао би да помисли неко – да је Исаија употребио реч "бетула", али они који имају више искуства са оспоравањем Христа знају да би онда као проблем искочило нешто сасвим друго! Узгред, "Исаија испред 'алма' употребљава одређени члан 'ха', који треба да истакне, односно конкретизује ову именицу, па је стога треба превести са 'Девица'. Реч је о конкретној и стварној Девојци." [\[10\]](#)

Дакле, из саме јеврејске речи "алма" не исходи неопозиво да је реч о "девици", али како онда *научник* Докинс без сумње закључује да је то била грешка?! Ван саме филологије (и вере), почетак Исаијиног стиха гласи "Зато ће вам сам Господ дати **знак**

" (подвукао А. Л.) – какав би
знак

било то што би затруднела млада жена, и то још

с неким

? Још и више, без обзира на преводе – "било да стоји 'млада жена' или 'девица', треба разумети да се ова реч односи на невину девојку која ће родити да би то заиста био чудотворан знак."

[\[11\]](#)

ИЗ ДОМА, АЛИ ЧИЈЕГ? Друго место из текста Ричарда Докинса на које ћемо обратити пажњу гласи: "И да збрка буде већа, Матеј и Лука, иако се једино у њиховим јеванђељима тврди да Исус нема земаљскога оца, налазе Давида међу Исусовим прецима, и то преко Јосифове, а не Маријине лозе (додуше, листе предака кроз које се линија наследства провлачи су им врло различите, као и број тих предака)." Опет ћемо морати да уведемо неколико помоћних тврђења и објашњења, да бисмо показали да збрка није баш тако велика (ако је уопште и има):

- На више места у Старом завету стоји да ће "Христос доћи од сјемења Давидова" – у једном од њих каже се: "Закле се Господ Давиду у истини, од које неће одступити; од порода твојега посадићу на пријестолу твојему" (Псалми, 132:11). Ако Исус и долази из дома Давидова, како онда није дат Маријин родослов, будући да му Јосиф није стварни отац?

- Богородичнин родослов се не даје јер није било уобичајено (неки аутори тврде да је чак закон забрањивао [\[12\]](#)) да се родослов изводи по женској линији.

- Канонска Јеванђеља не дају много појединости о Богородици. Из апокрифног "Протојеванђеља Јаковљевог" [\[13\]](#) може се сазнати да су Маријини родитељи били Јоаким и Ана, и да су **једину** (обратите пажњу на ово повлачење) кћи добили у својим позним годинама.

- Видели смо да је Марија била једино дате, самим тим је и **наследница**; погледајмо сада Књигу о бројевима (Четврта књига Мојсијева, 36:6-9), подвлачење наше: "Ово заповједи Господ за кћери Салпадове и рече: нека се удаду за кога им буде воља, али у породици племена својега нека се удаду. / Да се не би преносило нашљедство синова Израилевијех од једнога племена на друго; јер ће синови Израилеви држати сваки

нашљедство племена отаца својих. / И свака кћи у племенима синова Израилјевијех **којој допадне нашљедство, нека се удаје за кога из породице племена оца својега**, да би синови Израилјеви држали сваки нашљедство отаца својих, / Да се не би преносило нашљедство од једнога племена на друго, него сваки из племена синова Израилјевијех да држи своје нашљедство."

Дакле, свака наследница удаје се за припадника свог племена, из чега непосредно исходи да, ако је из Јосиф из Давидовог племена онда је из тог племена и Марија.

КОЛЕНО И ОСТАЛО: Ако још погледамо Бројеве 36:11 (подвлачење опет наше): "Јер Мала и Терса и Егла и Мелха и Нуја, кћери Салпадове, удадоше се за **синове стричева својих**" – неће нам бити тешко да прихватимо становиште да су се наследнице удавале за **исто колено**, из чега би непосредно исходило да Јосифов родослов тачно прати Маријин.

На крају, али не и најлакше за разумевање, остаје прича о разликама између Матејевог (Мт, 1:1-16) и Лукиног јеванђеља (Лк, 3:23-38). [14] Неки аутори [15] сматрају да је Матеј изложио Јосифов а Лука Маријин родослов, али – ван оног горе реченог – Лука наводи да је "Исус син Јосифа, сина Илијева" а ваљда би требало да се уместо "Илијева" наведе "Јоакимова", оца Богородичиног! Боље објашњење, по нама, налази се у "Црквеној историји" Јевсевија Кесаријског: "Имена поколења у Израилју наведена су или по природи или по закону; по природи када је постојало прејемство законитих синова, а по закону када по смрти бездетног брата, његов брат своме детету даје име умрлога оца. Тада још не беше јасне наде у васкрсење, и будуће обећање сматрали су изводљивим ако би име умрлога давали детету, сматрајући да ће то име на тај начин бити сачувано заувек. Зато међу онима који су поменути у родослову, неки су били законити наследници својих очева по природи, док су други били рођени од једних отаца, а носили су имена других. Такође помињу и стварне очеве и оне који им беху као очеви, и на тај начин, ни једно ни друго Јеванђеље не греше, наводећи имена и по природи и по закону. Потомци Соломона и Натана преплећу се међу собом управо због постојања бездетних људи као и других бракова, те је и једне и друге могуће сматрати за децу наведених родитеља (очева). Обе повести су потпуно правилне, и долазе до Јосифа правим путем мада он понекад изгледа веома кривудава."

[16]

Јевсевије, такође, помиње и да "Матеј наглашава: 'Јаков роди Јосифа', а Лука казује да је он био син Јосифов, Илије, Мелхије. Немогуће је јасније назначити рођење по закону, и Лука, говорећи о подобним рођењима, ипак избегава реч 'родио', мада у свом набрајању долази до Адама и Бога."

[17]

ИЗ ДОМА НАУКЕ: Ричард Докинс би морао, као научник, да понуди и другу страну приче, чији смо део овде изнели (макар за домаће антитеисте); наравно, ако зна нешто о томе. Јер, колико чувене речи "многе књиге нису опасне, опасна је само једна" [18] важе за праву Библију толико стоје и за Докинсову "атеистичку Библију".

[1] Ричард Докинс (Richard Dawkins), биолог са Оксфорда, аутор "Заблуде о Богу" ("Ако ова књига буде деловала како сам намеравао, верници који је буду узели у руке постаће атеисти када је прочитају до краја."). Познат и као "Дарвинов ротвајлер".

[2] <http://www.pescanik.net/index.php?&p=472&=1207&nd=1> . Текст је преведен из "New Statesmana" (13. децембар 2007, <http://www.newstatesman.com/200712130029>).

[3] 3 Исак Њутн је рођен на Божић 1642. по јулијанском календару, који је тада још важио у Британији; по грегоријанском, који је већ био уведен у неким деловима Европе, тада је био 4. јануар 1643. (http://en.wikipedia.org/wiki/Isaac_Newton#_note-OSNS)

[4] <http://www.danas.co.yu/20050824/globus1.html#1>

[5] <http://www.newstatesman.com/200712130029#reader-comments>

[6] Иринеј Буловић: Тумачење Мт. 1, 22-23 (о рођењу од Дјеве), "Православни мисионар" бр 16, 1985.

[7] Све из Старог завета у преводу Ђуре Даничића.

[8] Све из Новог завета у преводу Комисије Светог архијерејског синода СПЦ.

[9] Свети Јован Шангајски и Санфранциски: Како света Православна црква поштује Мајку Божју, <http://www.svetosavlje.org/biblioteka/Teologija/Presveta.htm>

[10] О. Зоран Ђуровић, из необјављеног рада.

[11] Свети Теофилакт Охридски: Тумачење Еванђеља по Матеју (<http://www.svetosavlje.org/biblioteka/Svetopismo/TumacenjeJevandjeljapoMateju/01.htm>)

[12] Исто.

[13] <http://www.pravoslavlje.net/texts/protojevandjelje.html>

[14] Кратак преглед обе генеалогije је на <http://www.svetosavlje.org/biblioteka/Recnik/G.htm>

[15] <http://www.siont.net/u-hristu/pit-odg/rodoslov.htm>

[16] http://www.verujem.org/jevsevije_pamfil/glava1.htm

[17] Исто.

[18] Данило Киш: Гробница за Бориса Давидовича, Београд : БИГЗ, 1987, стр. 150.

Христос, из дома Давидова

Пише: Александар Лазић
среда, 09 јануар 2008 19:50
